

Annelie Utters Bergsgorillaexpedition 15 – 31 december 2006 (Synpunkter av en fågelskådare)

Som fågelskådare på en gruppresa med inriktning på större däggdjur och allmänna naturupplevelser kan man inte räkna med att det finns utrymme för att leta efter alla specialiteter i de besökta områdena. Men resan var upplagd på ett sådant sätt att även inbitna fågelskådare kunde vara nöjda. Det fanns tillräckligt med tid för egna aktiviteter vid de enskilda etapperna. På de flesta ställen fanns kunniga lokala guider som kunde hjälpa till att hitta och identifiera knepiga arter. Och inte minst, tack vare att vi var fyra fågelintresserade kunde vi få en egen bil vid de olika *gamedrives* så att även några av de för icke-skådare helt ointressanta ”små bruna” hade en chans att komma med på listan. Totalt registrerades 283 fågelarter och 25 däggdjursarter som observerades under resans gång av våran lilla fågelskådargrupp.

Nedan följer en bedömning av de besökta områdena ur en fågelskådares synvinkel och några funderingar om hur resultatet kunde ha blivit ännu bättre.

Lake Bunyonyi – Bushara Island Camp

Den lilla ön på 2000 möh är en idealisk start för en vistelse i Uganda. Man har tid att vänja sig vid höjden och klimatet och kan börja bekanta sig med Ugandas fågelvärld. Träd och buskar framför tälten kryllar av flugsnappare, vävare och solfåglar, gökar och trastar hörs från skogen, och vid skogsbrynet väntar orädda rovfåglar som African Harrier Hawk eller African Goshawk på sin andel av det rikligt dukade bordet. Och överallt hörs det exotiska lätet av en av öns karaktärsfåglar, Tropical Boubou, tillika namnet på vårt tält. Ön är lätt att ta sig runt på egen hand och fåglarna är mycket samarbetsvilliga. Dessutom erbjuder campen guidade *bird-watching tours* till fots (en vandring räcker – ön och fågelångfalden är inte så stor) och per båt till ett näraliggande papyrusträsk. Det sistnämnda fick vi tyvärr veta för sent och missades därför.

Bwindi Impenetrable National Park – Gorilla Forest Camp

Här var det förstas bergsgorillorna som gällde och det borde räcka gott och väl. Men Bwindis orörda bergskogar är dessutom kända som en av Ugandas främsta fågellokaler med talrika endemer. Några arter kunde redan bekvämt observeras från de lyxiga tälten och den melankoliska sången från Chinspot Batis fyllde luften. Längs de fritt tillgängliga stigarna kunde några av de lokala specialiteterna observeras, men många fler gömmer sig inne i den ”ogenomträngliga” regnskogen, och där är en auktoriserad guide ett måste. Som tur fick vi hjälp av en av parkens mest kunniga med namn Saul som letade upp och visslade fram några av skogens hemliga invånare bl.a. flera gökar, bulbyler och en Bar-tailed Trogon. Vi hade bara en halv dag med honom, men minst en hel dag hade behövts för att få med en större del av omgivningens specialiteter.

Queen Elizabeth National Park – Mweya Safari Lodge

Två fina *gamedrives* med lejon, bufflar och elefanter, på fågelsidan gamar och örnar, flamingoer, trappar och inte minst ett par Verraux's Eagle Owl, kryssningen längs Kazinga Channel med otroliga mängder pelikaner, änder, måsar och tärnor samt ett brett urval övervintrande europeiska vadare, och en helt fantastisk kvällsvandring med *ranger* Bernard, där vi bland annat från nära håll kunde studera två arter nattskärnor i tubkikaren. Allt detta gjorde förmodligen den här etappen till resans ornitologiska höjdpunkt. Uppehållet kryddades dessutom med i hotellområdet omkringströvande vårtsvin och mungos, med fåglar som

vävare och flugsnappare inne vid receptionen och i matsalen, och med en flodhäst vid informationsmötet! Ett bisarrt, överkligt skådespel och en oförlömlig upplevelse!

Kibale National Park – Bigodi Wetland Sanctuary – Ndali Lodge

Kibale NP's regnskogar är framför allt schimpansernas värld, och de var lika tillmötesgående som sina större kusiner i Bwindi. Men parken är också känd som bra fågelokal. Vi hade avsatt lite tid för fågelskådning på egen hand efter *chimp-tracking*, men de timmar som vi hade till vårt förfogande mitt på dagen var så klart inte de mest produktiva.

Desto bättre blev det dagen därpå i Bigodi Wetland Sanctuary, ett kommunalt förvaltad träskområde intill Kibale NP där många nya arter upptäcktes under en halvdags promenad med en kunnig guide från det lokala självstyret. Vi hade gärna tillbringat hela dagen i detta reservat, men lunchen och reskamraterna väntade hemma.

Den lugna eftermiddagen vid den fantastiskt mellan två kratersjöar liggande lodgen hade dock också sin tjusning, med fina fågelobsar direkt framför stugorna, bl.a. en Shikra som försökte få tag i en av de många Waxbills och Mannikins som rörde sig i buskagen. Ibland är det svårt att prioritera!

Murchison Falls National Park – Paraa Safari Lodge

Det bästa hade sparats till slutet. Ugandas främsta nationalpark med det spektakulära vattenfallet, de vidsträckta savannerna som kryllade av stora antilophjortar, elefanter, giraffer, bufflar och enstaka lejon, samt de träsk- och vassområden längs Nilen som förutom mängder av flodhästar och krokodiler skulle hysa Ugandas mest eftertraktade fågel, den mytomspunna träskonäbben. Gamedrives och vattenfallturen motsvarade våra höga förväntningar. Förutom alla ovan nämnda däggdjur var talrika Goliath Herons och Denham's Bustards bland parkens mest anmärkningsvärda fåglar. Under båtturen till Murchison Falls visades en koloni av Red-throated Bee-eater och på de omliggande klipporna rastade Rock Pratincoles. Höjdpunkten av uppehållet i denna park skulle ha varit *bush-camp* exkursionen med övernattnig i tält mitt i träskonäbbens rike. Under båtturen ner mot Nildeltat sågs många gamla och nya våtmarksfåglar, men den "store" valde att inte visa sig till de inkräktande *mzungus* (lokalt namn för vita turister). Väl framme vid tältplatsen försökte *ranger* Rohan förtvivlat att ändå ge oss åtminstone en skynt av denna varelse under de korta timmarna med dagsljus som vi hade till förfogande. Men det hjälpte inte och så blev det inte heller något utrymme för att utforska och njuta av omgivningens övriga spännande djurliv. Visst var natten i tält magisk med alla ljud från i närheten vilande flodhästar och omkringströvande hyenor, men helt nöjd kunde man ändå inte vara med tanke på hur mycket det fanns där ute och som blev oupptäckt. Med facit i hand kan man undra om inte en heldagskryssning lite längre ut i deltat hade varit mera givande.

Entebbe – Windsor Lake Victoria Hotel – Botanical Gardens

En extra dag i Entebbe pga. ändrade flygtider gav oss "stockholmare" en oförväntad möjlighet att utöka vårt fågelutbyte. Redan i hotellträdgården upptäckte vi en ny vävarart – Northern Brown-throated Weaver. I stället för att följa med på den erbjudna stadsrundturen valde vi att besöka den näraliggande parken Botanical Gardens vid Lake Victoria. Parken kunde ha varit ett paradiset, men verkade okontrollerad och ovårdad. Grabbar utan kunskap erbjöd sig vara guider och dessutom hade de mest attraktiva arterna försvunnit. Vistelsen i parken var i och för sig ingen höjare, men fågelutbytet blev ändå förvånansvärd bra. Vi hittade fem nya arter, bl.a. resans första Roller – Broad-billed Roller, och nöjda och belåtna åkte vi lite senare till flygplatsen.

Skådaraktiviteter dag-för-dag

- 16/12 Flera stopp på vägen från Entebbe till Bushara Island, bl.a. vid ekvatorn
17/12 Bushara Island på egen hand och på kvällen birdwalk med guide
18/12 Bushara Island: Birdwalk med guide - kanottur - vandring runt ön
19/12 Bushara Island - flera stopp på vägen mot Bwindi NP - kvällsskådning från tältet i Gorilla Forest Camp
20/12 Bwindi NP: Gorilla tracking - skådning omkring Gorilla Forest Camp
21/12 Bwindi NP: Birdwalk med guiden Saul i parken - på eftermiddagen på egen hand först på vägen till och i byn, sedan längs Munyaga River
22/12 Bwindi NP – flera stopp på vägen till och igenom Queen Elizabeth NP (QENP) – kvällsskådning runt Mweya Safari Lodge
23/12 Gamedrive i QENP – kryssning på Kazinga Channel – på kvällen birdwalk med ranger Bernard
24/12 Gamedrive i QENP – stopp på vägen mot Ndali Lodge – kvällsskådning från stugan
25/12 Chimp tracking i Kibale NP – skådning runt Visitor Center – Ndali Lodge
26/12 Guided birdwalk i Bigodi Wetlands Sanctuary (BWS) – Ndali Lodge
27/12 Några korta stopp under den långa resan till Murchison Falls NP (MFNP)
28/12 Gamedrive i MFNP – båtture till Murchison Falls
29/12 Gamedrive i MFNP, alt. skådning omkring Paraa Safari Lodge – båtture till Bush Camp – kvällsvandring i deltat
30/12 Morgonvandring i deltat – båtture tillbaka till Paraa Safari Lodge – flyg till Entebbe – skådning i Windsor Lake Victoria Hotels trädgård
31/12 Hotellträdgården – Botanical Gardens – färd till flygplatsen

Hjälpmedel

”Where to Watch Birds in Uganda” by Jonathan Rossouw and Marco Sacchi published by Uganda Tourist Board

“Birds of East Africa” by Terry Stevenson and John Fanshawe, published by Helm Field Guides

Ljudinspelningar från CD-serien “African Bird Sounds” av Chappuis

Kommentar till de följande artlistorna

Listorna innehåller alla arter som observerades och identifierades under resan av minst en av följande deltagare: Kerstin Magnusson, Ruth Pirk, Kari Ottesen, Rudi Edelberger.

Uttrycket *birdwalk* betyder alltid en vandring med lokal guide. Uttrycket *gamedrive* betyder bilturer i nationalparkerna med eller utan lokal guide.

Följande förkortningar förekommer: Queen Elizabeth National Park = QENP, Bigodi Wetlands Sanctuary = BWS, Murchison Falls National Park = MFNP.